

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Karel Hlaváček

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

OBSAH

<i>OBSAH</i>	2
<i>EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ</i>	3
CHORVATSKO.....	3
AFET: BOSNA A HERCEGOVINA.....	3
<i>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU</i>	4
KYRGYZSTÁN (16.-30. dubna).....	4
SUMMIT EU-JAPONSKO.....	6
SÚDÁN.....	7
KOMISE: ROZVOJOVÉ CÍLE TISÍCILETÍ.....	8
EP: DOPADY HOSPODÁŘSKÉ KRIZE NA ROZVOJOVÉ ZEMĚ.....	11
KYRGYZSTÁN (1.-15. duben).....	12
<i>DOKUMENTY SZBP EU</i>	14

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

CHORVATSKO

Pozadí

Chorvatsko plánuje ukončit přístupové rozhovory do konce roku 2010. V tom ho plně podporuje Komise – termín je klíčovými aktéry považován za splnitelný.¹

Aktuálně

Dne 19. dubna 2010 se konala přístupová konference s Chorvatskem, na níž byla předběžně uzavřena kapitola Volný pohyb zboží. Počet dosud uzavřených kapitol tím vzrostl na 18 z celkových 33. Na konferenci ale nedošlo k otevření žádné ze zbývajících tří neotevřených kapitol. (otevřeno je dosud 30 z 33 kapitol – chybějí Zahraniční a bezpečnostní politika, Konkurence, Soudnictví a základní práva). Chorvatská strana uvádí, že svoji část práce odvedla a nyní pouze čeká na kroky EU.^{2 3}

Očekávaný vývoj

Na první polovinu června 2010 je plánována další přístupová konference, od níž se očekává otevření zbývajících tří kapitol *acquis communautaire*.⁴

AFET: BOSNA A HERCEGOVINA

Pozadí

Dne 8. dubna 2010 se konalo zasedání Výboru pro zahraniční věci Evropského parlamentu (AFET). Na pořadu jednání byla dohoda s Pákistánem o zpětném přebírání osob, politika EU ve prospěch ochránců lidských práv nebo strategie EU pro oblast Baltského moře.⁵ AFET také projednal návrh usnesení EP o situaci v Bosně a Hercegovině.⁶ Návrh usnesení za AFET vypracovala německá europoslankyně Doris Packová (EPP).

¹ Viz tisková zpráva chorvatské mise v Bruselu, 14. 4. 2010, [ZDE](#).

² Viz tisková zpráva chorvatské mise v Bruselu, 13. 4. 2010, [ZDE](#).

³ Kapitulu Zahraniční a bezpečnostní politika dosud vetovalo Slovinsko, očekává se brzké stažení veta. Vůči kapitole Konkurence měla námítky Komise kvůli dotacím státnímu loďářství, ale vzhledem k započaté privatizaci se očekává brzké otevření kapitoly. Kapitulu Soudnictví a základní práva dosud blokovalo Nizozemsko, které bylo nespokojeno s chorvatskou spoluprací s ICTY. Veto ale bylo na úrovni Coreperu staženo. Viz Přehled SZBP únor 2010.

⁴ Viz Europolitics 3960, 19. 4. 2010.

⁵ Návrh pořadu jednání AFET k dispozici [ZDE](#).

⁶ Návrh usnesení EP k dispozici [ZDE](#).

Obsah návrhu usnesení

Návrh usnesení otevřeně pojmenovává problémy současné Bosny a Hercegoviny: všeobecné politické ochromení, nacionalistickou rétoriku, roztržičnost procesu tvorby politiky.

Za klíčovou podle návrhu usnesení AFET považuje reformu ústavy a soudnictví. Je nutné posílit centrální státní aparát, což ovšem podle návrhu neznamena oslabení územních celků, ale vytváření podmínek pro výkonnou správu. Soudnictví trpí příliš složitou strukturou, navíc chybí federální nejvyšší soud. S ohledem na všeobecné volby, plánované na říjen 2010 je nutná také reforma volebního zákona, jehož části jsou v rozporu s Evropskou úmluvou o lidských právech.

Návrh naopak vítá úroveň spolupráce Bosny a Hercegoviny s ICTY a také konstatuje splnění podmínek pro uvolnění vízového režimu s EU. Komise by proto měla neprodleně předložit EP a Radě legislativní balíček, který by těmto institucím umožnil přijmout příslušné právní předpisy do léta 2010. Návrh pozitivně hodnotí také institucionální vývoj vzdělávacího systému, kde bylo dosaženo „pozoruhodného pokroku“.

Očekávaný vývoj

Na své cestě ke schválení musí být návrh ještě odsouhlasen na úrovni AFET a poté plenárním zasedáním; na obou úrovních projednávání může dojít k obsahovým úpravám.

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

KYRGYZSTÁN (16.-30. dubna)

Popis problematiky

Na počátku dubna 2010 došlo v Kyrgyzstánu k povstání. Prezident Bakijev, jehož vláda (od roku 2005) se vyznačovala nepotismem a autoritářstvím, byl zbaven moci. Následovalo rychlé převzetí moci novou vládou s Rozou Otunbajevovou, bývalou ministryní zahraničí, v čele.⁷ Situace v zemi ale zůstává nadále neklidná.

⁷ Podrobnější informace (vztahy Kyrgyzstán-EU, krátký nástin příčin povstání a jeho průběhu, reakce EU) viz Přehled SZBP za první polovinu dubna 2010.

Situace v Kyrgyzstánu a střední Asii

Prezident Bakijev opustil zemi a podle všeho nemá v úmyslu se do Kyrgyzstánu vrátit, což snižuje napětí v zemi. Ta se ale i tak nachází v nestabilní situaci: nadále jsou zaznamenávány případy nelegálního přivlastňování zemědělské půdy, v zemi se vyostřuje etnické napětí,⁸ dochází k násilnostem.

Prozatímní vláda, navzdory svým slibům o reformě ústavy a brzkých volbách, vykazuje v počátcích svého působení netransparentnost, nedostatek společné strategie a vnitřní shody. Vláda musí řešit akutní problémy – kromě často zmiňované kritické ekonomické situace je to například obchod s drogami⁹, který za minulé vlády prorostl se státními strukturami, a stále více se odcizující menšina radikálních muslimů. Prozatímní vládě přitom chybí nezpochybnitelný lídr: Roza Otunbajevová není považována za silnou vůdkyni a v očích některých je diskvalifikována již jen tím, že je žena.¹⁰

Ze situace v Kyrgyzstánu jsou často činěny generalizace na celý region střední Asie. Podle International Crisis Group (ICG) může k podobným událostem dojít ve většině zemí střední Asie.¹¹ Tamní autoritářské režimy jsou „duté“, stabilním dojmem působí pouze na první pohled. ICG proto upozorňuje, že politika západních států by měla klást větší důraz na sociální spravedlnost a lidská práva (vzhledem k obchodním a bezpečnostním zájmům). Odlišný pohled na riziko revolucí ve střední Asii nabízí TIC velvyslanectví ČR v Taškentu, podle něhož je pravděpodobnost revoluce v ostatních zemích střední Asie vesměs nízká. **Kazachstán** je „zářící hvězdou“ – je nejvíce transformovanou zemí v regionu a nejotevřenější vůči vnějšímu světu. **Uzbekistán** kvůli obchodním bariérám a investicím nepřátelskému prostředí nedosáhl stejných úspěchů jako Kazachstán, ale vládnoucí prezident Karimov je odhodlán případné povstání tvrdě potlačit, jak to již učinil v roce 2005. V **Turkmenistánu** snižuje riziko revoluce extrémní uzavřenost režimu a tuhá kontrola uvnitř státu. **Tádžikistánu**, jedné z nejchudších zemí světa, vládne prezident Rachmon, který je přes tíživou ekonomickou situaci v zemi oblíbený. Výhledově je ale Tádžikistán zřejmě nejrizikovější zemí, protože obliba prezidenta se může zhroutit spolu s jeho snahou o provedení sporného a velmi nákladného projektu přehrady a hydroelektrárny Rogun).¹²

⁸ V Kyrgyzstánu se nachází desítky etnických skupin a etnické napětí je tu přítomno dlouhodobě. Na jihu země se např. nachází početná uzbecká menšina; v 90. letech zde došlo k etnickým střetům se stovkami mrtvých. Viz např. zprávu UHRP (Uyghur Human Rights Project), 5. 5. 2005, [ZDE](#).

⁹ Obchod s drogami je rozšířen především v jižní části země a někdy bývá dáván do souvislosti také s uzbeckým vlivem v této oblasti.

¹⁰ Pro podrobnou analýzu viz zprávu International Crisis Group, 27. 4. 2010, [ZDE](#), stručnější vhléd (ruský pohled na problematiku) viz TIC 2498/2010-MOSCOW, 21. 4. 2010.

¹¹ International Crisis Group, 27. 4. 2010, [ZDE](#).

¹² Viz TIC 1367/2010-TASH, 27. 4. 2010.

Jednání v institucích EU

Dne 26. dubna 2010 se konalo zasedání Rady, které se mimo jiné věnovalo právě Kyrgyzstánu. Rada ve svých závěrech¹³ lituje ztrát na životech a vzniklé nestabilitě, vítá ale ohlášené snahy prozatímní vlády o usprádnání voleb a práci na ústavní reformě. Současně vyzývá k tomu, aby prozatímní vláda přijala mezinárodní závazky, které plynou z dosavadních kyrgyzských zahraničních aktivit. EU je připravena s ohledem na tyto záměry poskytnout pomoc.

Další předpokládaný vývoj

Dne 27. června 2010 by se v Kyrgyzstánu mělo konat referendum o nové ústavě, 10. října pak parlamentní volby.

SUMMIT EU-JAPONSKO

Popis problematiky

Dne 28. dubna 2010 se v Tokiu konal XIX. summit EU-Japonsko. Minulý summit se konal ještě za českého předsednictví EU v Praze a byl hodnocen jako průměrný.¹⁴ Na prvním vzájemném summitu po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost již reprezentace EU plně reflektovala nové institucionální uspořádání, tedy byl přítomen předseda Evropské rady Herman van Rompuy a naopak nebyla zastoupena země předsedající Radě EU.

Vztahy EU-Japonsko

Příležitosti a slabá místa vzájemných vztahů ve svých poznámkách k summitu shrnul stálý předseda Evropské rady Herman van Rompuy.¹⁵ Hlavním bodem vzájemných vztahů s Japonskem je **obchod**.¹⁶ Japonsko podporuje uzavření dohody o volném obchodu; požádalo EU o vypracování studie proveditelnosti. Zájemem EU je ale spíše snižování netarifních překážek obchodu. Otázky uvolnění obchodu jsou tímto názorovým rozdílem dlouhodobě poznamenány. Příležitost Rompuy naopak vidí v oblasti **změny klimatu**: při jednáních v Kodani hrály EU i Japonsko pouze druhořadou roli. Japonsko a EU ale také přislíbily největší omezení emisí (25, resp. 20 %) a nejvyšší pomoc pro rozvojové země s ohledem na změny klimatu. V této oblasti by podle Rompuye mohly obě strany spoluprací výrazně získat. Netradičním bodem, který Hermann van Rompuy zdůraznil, je možnost kooperace v oblasti **bezpečnosti sítí** (internet, telekomunikace, bankovní převody atp.).¹⁷

¹³ Závěry Rady k dispozici [ZDE](#).

¹⁴ Viz Přehled SZBP květen 2009.

¹⁵ Poznámky Hermana van Rompuye k dispozici [ZDE](#).

¹⁶ Obchod mezi EU a Japonskem je dlouhodobě v útlumu. Podle výpočtů Eurostatu poklesly mezi lety 2000 a 2009 vývozy z EU o 20 %, dovozy z Japonska do EU pak dokonce o 40 %. Japonsko je v současnosti šestým největším obchodním partnerem EU. Viz tisková zpráva Eurostatu, [ZDE](#).

¹⁷ Poznámky Hermana van Rompuye k dispozici [ZDE](#).

Výstupy summitu

V oblasti **obchodu** došlo ke shodě na ustavení skupiny, která bude v příštích měsících konzultovat možnosti vzájemné ekonomické spolupráce, ale i spolupráce na ostatních rovinách. Zvažovat se bude také japonský návrh na založení společné výcvikové policejní mise v **Afghánistánu**. S ohledem na **změnu klimatu** došlo k formální shodě na „společném vůdcovství“ v této oblasti.¹⁸

SÚDÁN

Popis problematiky

Ve dnech 11.-15. dubna 2010 se v Súdánu konaly všeobecné volby. Země je poznamenána dvěma souběžnými konflikty: konfliktem mezi severem a jihem a dárfúorskou krizí. Spolu s referendem o nezávislosti jihu, které je naplánované na leden 2011, jsou proběhnuvší volby vnímány jako milník v otázce budoucnosti Súdánu.¹⁹

Průběh voleb

Dubnové všeobecné volby byly prvními volbami za posledních zhruba 20 let, kdy je v Súdánu u moci Omar al-Bašír. Bašírovým cílem bylo získat dostatečně silnou pozici k obhájení proti Mezinárodnímu trestnímu soudu²⁰ a k vyhlášení případného výjimečného stavu (i v případě nové války mezi severem a jihem). Podle International Crisis Group Bašír nic neponechal náhodě: zmanipuloval výsledky sčítání lidu a registraci voličů, volební zákony navrhl ve svůj prospěch, koupil si přízeň lokálních vůdců.²¹ Nejokatěji si při tom počínal v Dárfúru, kde je vyhlášen výjimečný stav, což rozšířilo možnosti falšování.

Podle súdánské volební Komise získala Bašírova Strana národního kongresu (*National Congress Party*, NCP) 68 % hlasů. Na jihu s přehledem vyhrálo Súdánské lidové osvobozené hnutí (*Sudan People's Liberation Movement*, SPLM), které je hlavním aktérem prosazujícím nezávislost jihu – získalo 93 % hlasů (ovšem bylo rovněž nařčeno ze zfalšování výsledků na územích, které ovládá).²² Opoziční strany se často z voleb stáhly nebo hodlají zpochybnit výsledek voleb u soudu.²³

Jednání v institucích EU

¹⁸ Viz společné prohlášení summitu, k dispozici [ZDE](#).

¹⁹ Podrobněji o konfliktech v Súdánu viz Přehled SZBP leden 2010.

²⁰ Súdánský prezident byl u Mezinárodního trestního soudu obviněn z válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. V souvislosti s tím na něho byl vydán zatykač. Viz Přehled SZBP březen 2009.

²¹ Analýza International Crisis Group, 30. 3. 2010, [ZDE](#).

²² V jižním Súdánu se konaly volby administrativně oddělené od celonárodních voleb. Jižní Súdán nereprezentuje pouze SPLM, ale i další politické strany, které zpochybňují výsledky voleb v jižním Súdánu-Viz BBC.co.uk, 27. 4. 2010, [ZDE](#).

²³ Viz BBC.co.uk, 26. 4. 2010, [ZDE](#), 27. 4. 2010, [ZDE](#).

Súdánských voleb se zúčastnila pozorovací mise z **Evropského parlamentu**. Její vedoucí, Ana Gomesová (S&D, Portugalsko), konstatovala, že volby nesplňovaly kritéria svobodných a demokratických voleb, nicméně již to, že se volby konaly, bylo samo o sobě podstatným krokem pro implementaci mírové smlouvy mezi severem a jihem (*Comprehensive Peace Agreement*, CPA), protože způsobily vznik rozsáhlé politické diskuse. Volby se navíc proběhly klidně.²⁴ Ke stejným závěrům dospěla i pozorovací mise EU **EUEOM**, jež byla v Súdánu rovněž přítomna.²⁵

Dne 26. dubna 2010 se volbám v Súdánu věnovala **Rada**. Ve svých závěrech přivítala klidný průběh voleb jako krok k implementaci CPA a k demokratické transformaci země. Připomněla také svoji podporu Mezinárodnímu trestnímu soudu; beztrestnost v tomto ohledu nemůže být podle Rady přijata.

Kritika přístupu EU

Jednu z možných kritik uvádí International Crisis Group. Ta vidí důsledky súdánských voleb v porovnání s EU zcela odlišně. Zvláště v Dárfúru podle ní nyní dojde k dosazení nelegitimních úředníků, což posílí snahy o ozbrojený odboj. Think tank proto doporučuje výsledek voleb neuznat. Přístup EU kritizuje také britský list The Guardian. Ten uvádí, že vidění voleb jako kroku pozitivním směrem je mylné: nebere v úvahu charakter voleb, které de facto volbami nejsou. Mezinárodní společenství podle The Guardian uznáním takových voleb podporuje zločinný režim a podkopává svou vlastní kredibilitu.²⁶

Očekávaný vývoj

Kritickým bodem pro další vývoj Súdánu se pravděpodobně stane referendum o nezávislosti súdánského jihu, naplánované na leden 2011. Omar al-Bašíř se již nechal slyšet, že referendum se bude konat v plánovaném termínu.

KOMISE: ROZVOJOVÉ CÍLE TISÍCILETÍ

Popis problematiky

Dne 31. března 2010 zveřejnila Komise dvě zprávy, které se týkají prvního Rozvojového cíle tisíciletí, tj. snahy o vymýcení absolutní chudoby a hladu.²⁷ Jedná se o návrhy rámce pro politiky potravinové bezpečnosti EU a jejích členských států.

K přijetí těchto zpráv došlo v souvislosti s mezinárodní konferencí, která se bude konat v New Yorku v září 2010 a na níž bude provedena revize Rozvojových cílů

²⁴ Viz tiskovou zprávu Evropského parlamentu, [ZDE](#).

²⁵ Mise EUEOM fungují pod hlavičkou Komise. Předběžná zjištění pozorovací mise k dispozici [ZDE](#).

²⁶ Viz Guardian.co.uk, 27. 4. 2010, [ZDE](#).

²⁷ Absolutní chudoba je definována hranicí příjmu 1 USD v paritě kupní síly/den. V rámci prvního cíle by měl být mezi lety 1990 a 2015 mimo jiné snížen podíl lidí žijících pod touto hranicí o polovinu, dále pak o polovinu snížen podíl lidí, kteří trpí hladem (podíl podvyživených dětí do pěti let a podíl lidí s nedostatečným energetickým příjmem). Více o MDGs viz webová stránka UNDP, [ZDE](#).

tisíciletí (MDGs). Zprávy také reagují na schválení L'Aquilské iniciativy pro potravinovou bezpečnost²⁸ (*L'Aquila Food Security Initiative*) na summitu G8 v červenci 2009 – vymezují priority, na které se v rámci této iniciativy bude zaměřovat EU. V širším kontextu jsou zprávy také reakcí na potravinovou krizi, jež proběhla především v letech 2007-2008 a spočívala v rychlém nárůstu cen potravin.

Kromě těchto zpráv Komise vypracovává také další analýzy vycházející z MDGs: týkají se vzdělání, zdraví nebo genderové problematiky.

Obsah zpráv Komise

Aktuálně uveřejněné zprávy konkrétně pojednávají o potravinové bezpečnosti²⁹ (informují o potravinové situaci a politikách obecně) a humanitární potravinové pomoci³⁰ (soustředí se na nepředvídané případy).

Politiky potravinové bezpečnosti by se měly koncentrovat na země, v nichž je dosažení prvního rozvojového cíle tisíciletí nejvíce problematické (zejména subsaharská Afrika a jižní Asie). Podpora by přitom měla plynout zejména drobným zemědělcům, protože podle údajů Komise vedou tyto investice k největšímu růstu produkce a poklesu chudoby. Pomoc by měla být zaměřena intenzifikací zemědělství.³¹ Mezi další opatření patří vytváření sítí sociální podpory nebo zintenzivnění spolupráce s Africkou unií. Nové usměrnění politik s sebou přitom nese přímé nároky na navýšení financování.

Zhruba 10 % případů podvýživy ve světě je následkem náhlých krizových situací (jaká např. v současné době nastala na Haiti) a odhaduje se, že tento podíl dále poroste. Cílem zprávy o **humanitární potravinové pomoci** je přispět k efektivitě a koordinaci této pomoci; vymezuje principy, kterými by se pomoc měla řídit: pomoc by měla vycházet z analýz příčin, potřeb a možných alternativních akcí; přidělena by měla být podle rozsahu, naléhavosti a předpokládaných dopadů pomoci. Poskytnuté potraviny by měly pocházet z lokálních trhů; přitom by neměly narušovat jejich fungování. Kromě předběžných analýz by také měly podléhat zpětným analýzám výsledků, a tudíž být vždy monitorovány.

Reakce nevládních organizací

Jak upozorňuje Europolitics, reakce nevládních organizací na zprávy Komise byla vesměs pozitivní. Např. organizace ActionAid a International Food Security Network

²⁸ Iniciativa by měla podporovat investice do zemědělství v nejchudších zemích světa. V příštích třech letech by skrze tento fond mělo být rozděleno 20 miliard dolarů. Více informací o summitu G8 viz Přehled SZBP červenec 2009.

²⁹ Zpráva o potravinové bezpečnosti ke stažení [ZDE](#).

³⁰ Zpráva o humanitární potravinové pomoci ke stažení [ZDE](#).

³¹ V tomto směru uvádí Komise např. úspěch při intenzifikaci zemědělství v Kambodži, kde poskytnutá podpora vedla u pěstování rýže k více než dvojnásobné úrodě. Podpora byla poskytnuta 1481 farmářům.

přivítaly plánovanou podporu pro drobné zemědělce. Ocenily také důraz na genderovou stránku problematiky, současně však vyzvaly k navýšení financování.³²

Zpráva OSN: stav implementace MDGs

Dokumenty Komise vycházejí mimo jiné z informací OSN. Zpráva OSN o MDGs z roku 2009³³ zdůrazňuje negativní dopad potravinové krize; dopady současné hospodářské krize se do ní ještě plně nepromítly. Přesto zůstává optimistickou: splnění rozvojových cílů je podle ní stále možné, a to nejen na globální úrovni, ale i ve velmi chudých zemích. Zpráva uvádí tyto úspěchy:

- podíl lidí, kteří žijí v absolutní chudobě, poklesl z necelé poloviny (1990) téměř na čtvrtinu (2005);
- V oblasti vzdělání bylo dosaženo zvýšení podílu zapsaných do škol v rozvojových zemích z 83 % (2000) na 88 % (2007);
- úmrtnost dětí do pěti let stabilně klesá: z 12,6 milionů (1990) na 9 milionů (2007), a to přes nepříznivé tendence vyvolané populačním růstem;
- bylo dosaženo výrazného snížení používání látek, jež poškozují ozónovou vrstvu.

Zpráva zmiňuje i oblasti, kde hrozí neúspěch:

- zaměstnanost, zvláště pak zaměstnanost žen;
- potravinová krize zvýraznila problém hladu;
- návštěvnost škol je genderově, etnicky či nábožensky nevyrovnaná;
- v subsaharské Africe a jižní Asii zůstává prakticky bez zlepšení mateřská úmrtnost;
- přístup ke zdravotní péči: v roce 2006 bylo bez péče 1,4 miliardy lidí a pokrok není dostatečně rychlý;
- problém chudých ve městech, slumů;
- nedostatečná ochrana přírodních zdrojů.

Snaha dosáhnout mezi lety 1990 a 2015 snížení podílu populace trpící hladem o polovinu se jevila jako poměrně úspěšná. Podíl podvyživených klesl z 20 % v roce 1990 na 16 % v roce 2005. V roce 2008 došlo k růstu cen potravin, který po opětovném mezinárodním poklesu cen nevedl k poklesu cen na národní úrovni: to vedlo ke zvrácení pozitivního trendu; a to nejen v absolutních, ale i relativních číslech.

Další předpokládaný vývoj

Dokumenty Komise by měly být projednány a případně schváleny na květnovém zasedání Rady pro zahraniční věci (FAC), které se koná ve dnech 10.-11. května 2010. Měly by pak sloužit jako podklad v mezinárodních jednáních o MDGs ve dnech 22.-24. září 2010 v New Yorku.

³² Viz Europolitics 3952, 7. 4. 2010.

³³ The Millenium Development Goals Report 2009 ke stažení [ZDE](#).

EP: DOPADY HOSPODÁŘSKÉ KRIZE NA ROZVOJOVÉ ZEMĚ

Popis problematiky

Rozvojové problematice se aktuálně věnuje také Evropský parlament (EP). Dne 25. března 2010 schválil usnesení³⁴, které se týká dopadů hospodářské krize na rozvojové země.

Obsah usnesení

Zprávu vypracoval španělský europoslanec Enrique Guerrero Salom (S&D) z výboru pro rozvoj. Schválení zprávy bylo nejisté; nakonec ji EP schválil těsnou většinou 283 : 278 při 15 zdrženích se hlasování.³⁵ Podle reakcí konzervativně laděných poslanců, kteří hlasovali proti (např. Miroslav Mikolášik či Anna Záborská, EPP), byl příčinou jejich nesouhlas s článkem 7, který se týká reprodukčního zdraví a implikuje právo na potrat. Konzervativní europoslanci ale měli často problém se zprávou jako celkem, např. podle Syeda Kamalla (ECR) ve zprávě vidíme „staré, otřepané fráze o tom, jak rozvojový svět trpí“.³⁶

Autor zprávy vychází z toho, že rozvojové země hospodářskou krizi nezavinily, přesto však nejvíce trpí jejími následky – ty jsou ještě prohloubeny předcházející potravinovou krizí. **Příčiny hospodářské krize** je třeba hledat v rozvinutých zemích: v netransparentních praktikách v rámci finančního systému, v nárůstu spekulativních bublin a snaze o nereálné nabytí zisků. **Rozvojové země jsou nyní postiženy** mimo jiné:

- nižším hospodářským růstem a vyšší nezaměstnaností;
- poklesem cen a zisků ze surovin;
- poklesem objemu obchodu a nárůstem obchodních omezení;
- obtížnějším přístupem k mezinárodním finančním prostředkům a menším objemem zahraničních investic;
- nižší podporou v oblasti rozvoje.

Např. do kategorie **absolutní chudoby** (viz také kapitola Komise: Rozvojové cíle tisíciletí) by se v důsledku hospodářské krize mohlo dostat až 100 milionů dalších lidí; v subsaharské Africe pravděpodobně vzroste dětská úmrtnost.

EP vítá opatření, které přinesly mezinárodní konference (mezi jinými summit G8 v L'Aquile) a které by měly přispět ke splnění MDGs. Domnívá se ale, že vyčleněné prostředky se dosud nedostaly na místo určení a slibované reformy (např. reforma hlasovacích práv v rámci světových finančních institucí, jako jsou Mezinárodní

³⁴ Usnesení k dispozici [ZDE](#).

³⁵ Viz Legislative Observatory of the European Parliament, [ZDE](#).

³⁶ Viz odůvodnění hlasování, [ZDE](#).

měnový fond a Světová banka).³⁷ Situace si proto vyžaduje urychlenou reakci vyspělých zemí.³⁸

EP proto žádá:

- členské státy, aby **zvýšily objem oficiální rozvojové pomoci (ODA)** a dosáhly tak svého kolektivního cíle, jímž je poměr ODA/Hrubý národní důchod (HND) ve výši 0,56 % do roku 2010 a poměr ODA/HND ve výši 0,7 % do roku 2015;
- **zdanění finančních transakcí** na mezinárodní úrovni. EP věří, že finanční systém by se tak stal spravedlivějším a přinesl by nové zdroje pro financování rozvoje. Komise by měla vypracovat zprávu o dopadu případné daně z mezinárodních finančních transakcí na dosažení rozvojových cílů tisíciletí;
- **oddlužení nejméně rozvinutých zemí (LDCs)** a pozastavení platby dluhů pro ostatní rozvojové země s cílem umožnit vynaložení těchto prostředků na rozvoj vzdělání či zdravotnictví;
- **urychlení boje proti klimatickým změnám**, zejména příslibení konkrétních částek ze strany rozvinutých zemí;
- zintenzivnění **boje proti daňovým rájům**, které způsobují úniky kapitálu z rozvojových zemí;
- zaměření pomoci k **dostupnosti mikroúvěru**; podle EP leží jedna z překážek rozvoje právě v nedostatečném přístupu k mikropůjčkám.

KYRGYZSTÁN (1.-15. duben)

Vztahy EU-Kyrgyzstán

Vztahy EU a Kyrgyzstánu jsou založeny v rámci širší spolupráce se zeměmi střední Asie (Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Turkmenistán, Uzbekistán). Spolupráce zahrnuje dialog o lidských právech a spolupráci v oblastech jako právní stát, energetika nebo doprava. EU v rámci této spolupráce regionu poskytuje pomoc: mezi lety 2007 a 2013 se jedná o částku 750 milionů eur. V Kazachstánu, Kyrgyzstánu a Tádžikistánu má EU své delegace.

Poslední zřetelný vývoj zaznamenaly vzájemné vztahy v roce 2007, kdy Evropská rada přijala Strategii pro nové partnerství³⁹ se zeměmi střední Asie. V té době probíhala také diskuse s Evropským parlamentem, který zdůrazňoval, že lidská práva ve vzájemných vztazích musí být stejně důležitá jako obchod a energetická bezpečnost.⁴⁰

³⁷ Jedná se o přesunutí 5% podílů v MMF transformujícím se a rozvojovým ekonomikám a alespoň 3% podílu na hlasovacích právech Světové banky rozvojovým a transformujícím se zemím. Více o slibovaných reformách a prostředcích viz Přehled SZBP červenec 2009 (Summit G8) a přehled SZBP září 2009 (Summit G20).

³⁸ Viz také důvodová zpráva k návrhu usnesení EP, [ZDE](#).

³⁹ Strategie pro nové partnerství k dispozici [ZDE](#).

⁴⁰ Usnesení EP ke strategii EU pro střední Asii k dispozici [ZDE](#).

Středoasijské země jsou známé mimo jiné právě špatnou lidskoprávní situací. Např. organizace Freedom House ve své zprávě o svobodě ve světě, vydané v lednu 2010, řadí celý region střední Asie do kategorie „nesvobodný“.⁴¹

Povstání v Kyrgyzstánu

Ve dnech od 6. dubna 2010 došlo v Kyrgyzstánu k povstání. Prezident Bakijev a stávající vláda byli svrženi a v noci ze 7. na 8. dubna 2010 nastoupila vláda nová s Rozou Otunbajevovou, bývalou ministryní zahraničí, v čele. Povstání s sebou sice přineslo násilnosti, ty nicméně nepřerostly do celonárodních rozměrů. Podle Rozy Otunbajevové by se nyní do šesti měsíců měly konat volby.

Příčinou povstání je zřejmě dlouhodobě se vyhrocující sociálně-ekonomická situace. Prezident Bakijev, který je v zemi u moci od roku 2005, usiloval spolu se svým rodinným klanem o dosažení prakticky neomezené moci a stále razantněji potlačoval opozici (cenzura médií, fyzické útoky na novináře včetně fyzické likvidace, odsuzování opozičních představitelů za pochybně dokazované trestné činy). To bylo doprovázeno zhoršováním ekonomické situace v již tak velice chudé zemi (např. zvyšování poplatků za elektřinu, plyn a vodu).⁴²

Nová vláda bude muset v první řadě obnovit pořádek, protože povstání bylo řadou obyvatel pochopeno jako příležitost k rabování nebo nelegálnímu přivlastňování zemědělské půdy. Základním problémem pak zůstane chudoba, jedna z původních příčin povstání.⁴³

Reakce EU

Ke kyrgyzskému povstání se opakovaně vyjádřila vysoká představitelka Catherine Ashtonová. Vyzvala k zdrženlivosti a řešení pomocí dialogu, uvedla také, že EU je v případě potřeby ochotna poskytnou humanitární pomoc.⁴⁴ Do Kyrgyzstánu odcestoval zvláštní zástupce EU (EUSR) pro střední Asii Pierre Morel, který má ohodnotit situaci a identifikovat způsoby, kterými může EU přispět k mírovému řešení krize.⁴⁵

⁴¹ Freedom House používá pro hodnocení občanských svobod a politických práv třístupňovou škálu (svobodný, částečně svobodný, nesvobodný). Mapa regionu s ohledem na „svobodu“ k dispozici [ZDE](#).

⁴² Viz TIC 1243/2010-ASTANA, 6. 4. 2010, TIC 1272/2010-ASTANA, 8. 4. 2010, TIC 1293/2010-ASTANA, 9. 4. 2010.

⁴³ Často se zmiňuje také mezinárodní kontext povstání. Své vojenské základny provozuje v zemi jak Rusko, tak USA. Pro USA je základna podstatná s ohledem na operace v Afghánistánu; poté, co Bakijev chtěl na počátku roku 2009 základnu uzavřít, souhlasily USA s podstatným navýšením nájmu. Viz BBC.co.uk, 13. 4., [ZDE](#).

⁴⁴ Prohlášení Catherine Ashtonové ze 7. dubna 2010 [ZDE](#), z 8. dubna 2010 [ZDE](#).

⁴⁵ Viz prohlášení tiskového mluvčího Catherine Ashtonové, [ZDE](#).

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Vztahy s Ruskem: klíčové body - [8913/10](#)

Datum: 27. 4. 2010

Typ dokumentu: Analýza Pracovní skupiny pro východní Evropu a Střední Asii LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje rozsáhlý popis současného stavu vztahů mezi EU a Ruskem.

ROZHODNUTÍ RADY, kterým se obnovují omezující opatření vůči Barmě/Myanmaru - [8219/10](#)

Datum: 19. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Vzhledem k situaci v Barmě/Myanmaru, a zejména k tomu, že nedošlo ke zlepšení situace v oblasti lidských práv ani k podstatnému pokroku směřujícímu ke všeobecnému procesu demokratizace, navrhuje dokument prodloužit platnost omezujících opatření stanovených společným postojem 2006/318/SZBP o další období 12 měsíců.

Druhé zasedání Rady pro stabilizaci a přidružení EU – Albánie (Brusel 11. května 2010) - návrh společného postoje Evropské unie - [8664/10](#)

Datum: 22. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh společného postoje Evropské unie LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument vymezuje vzájemné vztahy mezi EU a Albánií v rámci procesu stabilizace a přidružení.

NAŘÍZENÍ RADY o zavedení některých zvláštních omezujících opatření namířených proti některým fyzickým a právnickým osobám, subjektům a orgánům vzhledem k situaci v Somálsku - [7903/10](#)

Datum: 22. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh nařízení Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje návrh na aktualizaci omezujících opatření vůči somálským subjektům s ohledem na příslušné rezoluce OSN.

Rozhodnutí Rady o podpisu a uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Ugandskou republikou o postavení mise pod vedením Evropské unie v Ugandě - [8292/10](#)

Datum: 20. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady

Obsah dokumentu: Dne 15. února 2010 přijala Rada rozhodnutí 2010/96/SZBP o vojenské misi Evropské unie s cílem přispět k výcviku somálských bezpečnostních sil⁴⁶ (EUTM Somalia). S ohledem na to je třeba sjednat Dohodu mezi Evropskou unií a Ugandskou republikou o postavení mise pod vedením Evropské unie v Ugandě. Dokument obsahuje návrh znění této dohody.

Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu - Výroční zpráva o politice humanitární pomoci a jejím provádění v roce 2009 - [8433/10](#)

Datum: 13. 4. 2010

⁴⁶ Úř. věst. L 44, 19.2.2010, s. 16.

Typ dokumentu: Zpráva Komise Radě a Evropskému parlamentu

Obsah dokumentu: Dokument shrnuje činnosti generálního ředitelství Komise pro humanitární pomoc (ECHO) v roce 2009.

Příprava summitu EU-Pákistán - [8385/10](#)

Datum: 14. 4. 2010

Typ dokumentu: Zpráva Generálního sekretariátu Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje návrh agendy jednání a návrhy společného prohlášení, vypracované jednak EU, jednak pákistánskou stranou.

Lidská práva a demokracie ve světě: zpráva o činnosti EU (červenec 2008 – prosinec 2009) - [8361/10](#)

Datum: 12. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh zprávy LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje komplexní přehled aktivit EU v dané oblasti.

Návrh rozhodnutí Rady o poskytnutí makrofinanční pomoci Ukrajině - svěřených a prováděcích pravomocí Komisi - konzultativní úloha Hospodářského a finančního výboru - [8177/10](#)

Datum: 9. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument vymezuje postup směřující k svěřením daných pravomocí Komisi, vymezuje také roli Hospodářského a finančního výboru.

Návrh rozhodnutí Rady a Komise o postoji, který se má zaujmout v Radě stabilizace a přidružení EU–Černá Hora o jejím jednacím řádu - [7833/10](#)

Datum: 6. 4. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady

Obsah dokumentu: S ohledem na provádění dohody o stabilizaci a přidružení se schvaluje jednacím řádu Rady stabilizace a přidružení; dokument obsahuje text návrhu rozhodnutí Rady o tomto jednacím řádu.

Zpráva o pokroku v oblasti rozvoje vojenských kapacit EU za první semestr roku 2010 - [8234/10](#)

Datum: 6. 4. 2010

Typ dokumentu: Zpráva Vojenského výboru EU LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje podrobný rozbor dané oblasti.